Dric	= mijloc(ul apei)
Drochiu	= de culoare galbenă sau albastru indigo [?]
Dugheană	= prăvălie mică

E

Evenire	= întîmplare

F

Fățăric	= fățărnicie, prefăcătorie
Fes	= un fel de căciulă cu ciucure, de forma unui trunchi de con, făcută din postav (roșu) și purtată mai ales de musulmani, în unele țări din Orient
Fiong	= fundă (făcută din panglici cu ciucuri)
Fortună	= furtună
Furtușag	= furtișag

G

Gaz	= țesătură foarte subțire, voal
Găinușa	= constelație, cloșca cu pui
Găitan	= fir de metal sau șiret (împletit sau răsucit) de lînă, mătase etc., întrebuințat ca ornament la îmbrăcăminte
Get-beget	= neaoș, curat, din moși-strămoși
Giubea	= haină largă purtată de boieri
Giug	= jug, în text: atelaj
(A) globi	= a amenda
Godac	= purcel

Gramatic = slujbaş într-o cancelarie
Gros = închisoare
Grosar = temnicer

H

Haidău = păzitor de vite, văcar, gonac
Halabardă = armă medievală în formă de suliță, cu mîner lung de lemn şi cu vîrful de fier prevăzut într-o parte cu un tăiş în formă de bardă, iar în cealaltă cu unul în formă de cîrlig
Halima = întîmplare complicată, cu multe peripeţii
Hangear = pumnal mare încovoiat, care se purta odinioară la brîu
Haram = mîrţoagă, gloabă
Hatîr = plăcere, plac, de dragul cuiva
Hatman = unul dintre cei mai mari boieri de divan din Moldova, însărcinat de domn cu comanda întregii oştiri
Herovim = imn bisericesc
Hicu = felul de a fi [?]
Hin = fin, persoană considerată în raport cu naşii săi (de botez sau de cununie)
Horbotă = dantelă
Hrisov = act domnesc care servea ca titlu de proprietate, de privilegiu
Huceag = pădure mică, tînără şi deasă; crîng
Hulet = vuiet, zgomot
Hultuit = altoit; în text cu sensul de vaccinat

I

I = şi (conjuncţie slavonă menţinută mult timp în stilul de cancelarie)
Idicliu = iedicliu, boiernaş în serviciul domnului
Ienicer = soldat din vechea infanterie turcească (recrutat dintre copiii turciţi ai populaţiilor creştine din imperiu)
Iertagan = iatagan, sabie scurtă, încovoiată, cu două tăişuri, pe care o foloseau turcii la atac
(A ţine) isonul = a acompania o melodie
Ispişoacă = hrisov
Ispravnic = şef al administraţiei şi al poliţiei dintr-un judeţ
Ispitit = încercat, experimentat
Izvod = listă

Î

(A) închizăşlui = a garanta pentru cineva
(A) înşira = a o lua drept înainte pe un drum
Într-o întinsoare = într-una, fără întrerupere, repede, în goană

J

Jîr = jir, fructul fagului (folosit ca hrană pentru porci)

L

Lisă (de chitru) = chitru zaharisit
Leică = pîlnie

Limbuşie = limbuţie, înclinare spre vorbă multă; vorbăric, flecăreală

Lişiţă = pasăre de baltă cu pene negre şi o pată albă între ochi

Logofăt = mare demnitar in ierarhia boierilor români

Logofeţie = demnitatea de logofăt; cancelarie a logofătului

Logofeţel = copist

Lozie = specie de salcie sau de răchită din ale cărei ramuri se fac împletituri

M

Ma belle = frumoasa mea (fr.)

Manin = namilă

Masă = corp, bloc

Maştigă = maşteră, mamă vitregă

Mazil, mazîl = membru al unui rang inferior al boierimii, format din boierii rămaşi fără slujbă şi din urmaşii sărăciţi ai acestora

Mertic = măsură veche pentru cereale, egală aproximativ cu 1—2 ocale

(A) mînea = a petrece noaptea; a poposi undeva peste noapte

Moscal = muscal, rus

Mreajă = plasă de prins peşte

Mulcu = molcom, liniştit, lin, domol. A tăcea mulcu = A păstra tăcere completă

Muşteriu = cumpărător, client

N

(A-și) năimi	= a-și închiria

O

Oachișă	= oacheșă, cu pielea feței de culoare închisă
Ocol	= împărțire administrativă; plasă
Ocolaș	= mai mare peste un ocol
Odaie	= așezare gospodărească izolată de sat, fermă mică, tîrlă de vite
Ogheal	= plapumă
Ogrădaș	= care slujește în ograda unei curți boierești
Olac	= căruță de poștă; în sens figurat: prea repede, peste măsură
Opis	= listă de acte, registru, inventar
(A giuca în) osișoare	= a juca arșice
Ot	= din (prepoziție slavă în stilul de cancelarie)
Otavă	= iarbă fragedă care crește în același an, după ce cîmpul a fost cosit o dată

P

Pîrcălab	= dregător mai mare peste un ținut al Moldovei (cu atribuții de conducător al unei cetăți și de judecător)
(A) păscui	= a pescui
Petcală	= betcală; mănunchi de fire lungi de metal auriu sau argintiu, cu care se împodobesc de obicei miresele

Peripiscă	= cauză de proces; în sens figurat: primejdie
Pirostiiu	= pirostire, ustensilă de gospodărie făcută dintr-un cerc sau dintr-un triunghi de fier, sprijinit pe trei picioare, pe care se așază căldarea, ceaunul sau oala de foc
Pitar	= boier însărcinat cu aprovizionarea curții domnești și a oștirii cu pîine
Plecare	= aplecare, înclinație, dorință
(A se) politici	= a se obișnui
Poloboc	= butoi
Povod	= prilej, motiv
Postelnicel	= slujbaș al curții domnești, ostaș sub ordinele postelnicului
Prepus	= bănuială, presupunere
Priință	= atitudine favorabilă, bunăvoință, simpatie, prietenie; folos, ajutor
Prijmă, prejmă	= preajmă
Prilejire	= prilej, ocazie
Pristav	= slujbaș pe moșia unui boier, cel care anunță poporului știrile oficiale; crainic
(A) proferi	= a rosti, a pronunța
Prihod	= loc de pîndă al vînătorilor
(A) propi	= a opri, a popri, a reține
Protie	= întîietate, prioritate
Psaltichie	= muzică vocală bisericească la ortodocși
Psalt	= cîntăreț de strană în biserică
Psihi-mu	= sufletul meu (gr.)

R

Rariță = unealtă agricolă, asemănătoare cu plugul, care răstoarnă brazda în ambele părți, formînd șanțuri
(A) regularisi = a regula, a pune în ordine
(A ieși la) rînd = a veni la modă
Rîs = animal sălbatic, carnivor, asemănător cu pisica sălbatecă, cu blana roșcată cu pete negre
(A) rumpe = a rupe

S

Salce = salcie
Satiragă = căpetenia satîrilor (satîrașilor)
Satîr = satîr, satîraș, soldat în garda domnească înarmat cu satîri
Sastisit = tulburat, zăpăcit
Săiș = rîndaș domnesc
Schele = schelă, punte care se montează pentru a face legătura unei nave cu țărmul; debarcader
Scurteică = haină de stofă îmblănită, lungă pînă la genunchi, purtată mai ales la țară
Seiz = rîndaș, grăjdar (la curtea domnească)
Serai = palat al sultanului sau al marilor demnitari turci
Senet = adeverință, chitanță
Spătar = înalt demnitar la curtea domnească în timpul feudalității, care avea la început funcția de a purta la festivități spata dom-

	nească, iar mai tîrziu pe aceea de şef al armatei
Stancă	= pasăre de culoare neagră cenuşie, cu ciocul şi picioarele negre
Staroste	= conducător al unei corporaţii, al unei bresle
Strujin	= stînjen, măsură de lungime, folosită înaintea introducerii sistemului metric şi variind după epocă şi regiune de la 1,96 m la 2,23 m
Stîrnire	= scornire, născocire
(A) străpurta	= a transporta

Ş

Şalvar	= pantalon foarte larg, strîns jos pe picior, purtat de unii orientali
Şleah	= şleau, drum natural, bătătorit de care; firul unei ape naturale
Şlic	= işlic, căciulă de blană sau de postav purtată de domni, de boieri şi uneori de soţiile lor, iar mai tîrziu de negustori, de lăutari etc.
Şlicar	= işlicar, cel care poartă căciulă de blană sau de postav de diferite forme şi mărimi

T

Tacîm	= harnaşament
Tanea	= bucată de blană sau de piele de animal

Tăraf = taraf, tagmă
Temăna = temenea, salut făcut după obiceiul musulman, printr-o plecăciune; închinăciune
Testemel = basma, turban
Tindă = încăpere de intrare în casele țărănești
Toloacă = ogor lăsat necultivat; pășune; islaz
(Cu) topuzul = cu sila, cu forța, cu brutalitate (locuțiune adverbială formată de la *topuz* = sceptru domnesc în formă de măciucă; buzdugan)
Treaptă = categorie, grad, rang, poziție
Tretipostelnicel = slujbaș subordonat postelnicului
Tufecci-bașă = comandant al gărzii domnești în epoca fanariotă; armurierii
Tulpan = basma în trei colțuri, cu care femeile își acoperă capul
Tura = emblemă a sultanului pe monede și acte. (Reprezenta la origine o mînă deschisă cu cinci degete. Fața monetei se numea pajură.)
Tui = steag turcesc alcătuit din două sau trei cozi albe de cai, atîrnate de o lance cu semiluna în vîrf, constituind un semn distinctiv al unor înalți demnitari din imperiul otoman și din țările vasale lui

Ț

Țerțam = ciucure
(A) ține = a costa

U

Uric = posesiune definitivă dobîndită prin donație domnească sau prin cumpărare și care se poate transmite prin moștenire; act de proprietate

V

Vataj = vătaf, supraveghetor al argaților și feciorilor de la o moșie boierească; logofăt
Vădană = văduvă
Vădea = termen de plată, soroc
Văluire = tălăzuire
Vechilimea = procură de vechil; împuternicire; mandat
(A în) vedera = a arăta, a evidenția
Velniță = instalație rudimentară pentru fabricat rachiu sau spirt
Verdeață = în sens figurat — sinceritate
Vindereu = numele a două specii de șoimi mici
Vioșiață = voioșie, bună dispoziție, veselie
Vistiernic = depozitar al tezaurului domnesc
Viză = pește de apă dulce asemănător cu nisetrul
Vîntrea = pînză de corabie

Vornic	= mare demnitar la curtea domnească, însărcinat cu supravegherea curții, cu conducerea treburilor interne, avînd și atribuții judecătorești; primar al unui sat, funcționar în administrația comunelor rurale, însărcinat cu distribuirea corespondenței, anunțarea știrilor etc.
Vornicie	= local în care vornicul își exercită funcția

TABLA DE MATERII

Redactor: VASILE IGNA
Tehnoredactor: CONSTANTIN RUSU

Apărut: 1973. Comanda nr.: 987. Coli de tipar 5,125. Tiraj: 7900+140+30 broșat. Hîrtia: tip. Inalt A. 80 g/m². Format: 70×90/32.

Tiparul executat sub comanda nr. 903/1972 la Întreprinderea Poligrafică Cluj str. Brassai nr. 5—7. Republica Socialistă România

Lei 4,—

„... Acum vedem cumplitele fapte ale ienicerilor ce bântuiau [illegible]rganile țării, și iarăși natura Bărăganului, viața pescarilor viteji ne înconjură; mocanii, păcurarii, tovarășii acestora cu turmele lor, își au partea în larga și vioaia descriere, care nu se poate asemăna cu nimic din cele dintâi romane istorice ale noastre și întrece chiar cele din urmă încercări în acest gen ...".

N. IORGA

